

Crònica d'una família NPL

Nati Calvo i Glòria Gorchs.
Bibliotecàries

Nascuts per llegir

A la recerca de pares i mares

Un dia de fa uns quants anys, el senyor Benjamin Franklin va escriure tres frases que contenen una bona filosofia de treball:

«Si m'ho dius, ho oblidaré. Si m'ho expliques, ho recordaré. **Si m'hi impliques, ho farem plegats.**»

L'any 2002, el Grup de Biblioteques Infantils del Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Docentalistes de Catalunya (CO-BDC) va començar a fer realitat la darrera frase del senyor B. Franklin, assentant les bases del projecte **Nascuts per llegir**. Al llarg d'aquesta primera fase es va treballar en l'estudi i adaptació a la realitat catalana d'un grup de projectes de promoció de la lectura amb nadons. Tots ells s'estan desenvolupant a diferents països i es basen en el treball conjunt entre professionals de la salut pediàtrica i biblioteques:

Al Boston Medical Center (EUA) els pediatres van ser els pioners d'introduir el llibre infantil a les seves consultes. **Reach out and Read** desenvolupa les seves accions en les poblacions més desfavorides, dissenyant programes de voluntariat:

Maig 2005:

El senyor i la senyora K esperen un bebè. Avui, a les classes de preparat del Centre d'Assistència Primària (CAP), entre els consells sobre l'alletament i els exercicis de Kegel, han rebut visita de la biblioteca municipal. La bibliotecària els ha parlat del projecte **Nascuts per Llegir** (NPL) i els ha mostrat alguns dels llibres que trobaran a la biblioteca: guies sobre l'embaràs, la dieta equilibrada de les gestants, com encarar l'arribada d'un germà...

Juny 2005:

El petit K ha nascut. Dos quilos set-cents seixanta. I molt aviat, als seus pares, els tornen a parlar del projecte NPL.

Des de l'Ajuntament la benvinguda al nadó és ben literària: la carta de l'alcalde ve acompanyada d'un llibre de regal, un tríptic de NPL i una invitació per fer-se el carnet de préstec de la biblioteca.

A les classes de postpart, una altra vegada la bibliotecària els porta llibres. Aquest cop, a banda de llibres de psicologia infantil,

educació i desenvolupament de l'infant, hi ha sobretot reculls de contes, moixaines i cançons de bressol i de falda.

La bibliotecària els fa adonar que totes aquestes activitats motrius i sensorials tenen una vessant emocional i intel·lectual essencial per al nadó.

«En aquests moments és quan el nen comença a construir les bases del seu pensament, a desenvolupar les seves facultats i potencialitats mentals. Hem de col·laborar perquè el nen pugui construir unes bases sòlides per poder edificar el seu pensament i els seus coneixements i aprenentatges futurs.

Si el nen no aprèn a escoltar, difícilment podrà emmagatzemar coneixements.

Si el nen no aprèn a parlar i no sent la necessitat d'usar la parla, difícilment usarà correctament els fonemes i el vocabulari, i esdevindrà comunicatiu amb els altres.

Si no està encuriós per aprendre, difícilment tindrà ganes de saber.»¹

En la consulta pediàtrica, el doctor Tutusaus els aclareix un dubte: NPL no té res a veure amb els bits d'intel·ligència del

<http://www.reachoutandread.org>
Paral·lelament, els bibliotecaris de l'Association for Library Service to Children (ALASC) ofereixen recomanacions lectores a pares i nadons a partir del **Born to Read**:

<http://www.ala.org/alsc/born.html>

A la Gran Bretanya van començar a treballar plegats professionals de la salut i bibliotecaris per fer possible que, gràcies al **Bookstart**, nadons i pares tinguin al seu abast un primer lot de llibres, alhora que uns i d'altres promocionen les biblioteques públiques i els seus serveis:

<http://www.bookstart.co.uk>

El projecte que Suècia ha posat en marxa porta el nom de «**La joia de llegir al llarg de la vida**»: llevadores que assisteixen els parts i regalen un llibre als pares; informació que arriba a les biblioteques amb la finalitat de convidar els nous pares i bebès a visitar-les; noves

famílies que es troben en les àrees infantils per compartir noves experiències.

França no té un projecte concret a nivell nacional, però cal destacar la gran tasca que desenvolupa **Actions Culturelles Contre les Exclusions et les Ségrégations (A.C.C.E.S.)**, sensibilitzant el conjunt de la població i els professionals sobre la importància de la lectura en els nadons, fent animacions, elaborant publicacions i dissenyant formacions.

En el nostre país podem destacar experiències puntuals com la de la **Biblioteca de Can Butjosa** de Paret del Vallès i el seu treball amb famílies o a nivell de l'estat espanyol. El projecte de Salamanca «**Legendo espero**», com el seu nom indica, ofereix contes dins les sales d'espera de les consultes pediàtriques en alguns ambulatoris públics de la ciutat. També elabora guies de lectura per edats en forma de receptari que els mateixos

pediatres donen a les famílies.

<http://www.fundaciongr.es>

A Itàlia, **Nati per leggere** es va convertir en el nostre punt de referència per dos motius: el seu abast era nacional i comptava amb l'aval de les entitats tant del camp de la salut com bibliotecari. I també perquè el seu disseny facilitava tant l'elaboració de materials que es posaven a disposició de tothom que formava part del projecte, com la promoció i difusió de les diferents experiències locals portades a terme arreu del país.

<http://www.aib.it/aib/npl.html>

Un temps de gestació

El grup de treball Npl va comptar amb la implicació de les entitats catalanes que havien de promoure aquesta nova proposta, amb la finalitat de poder arribar als municipis catalans.

doctor Doman: no pretén que els nadons siguin lectors precoços, ni que el petit K conegui la bandera del Japó abans de saber gatejar.

NPL no creu en l'aprenentatge accelerat ni segueix la moda de la hiperestimulació,² sinó que pretén actuar sobre els hàbits familiars, convida els pares a visitar la biblioteca pública, a llegir en veu alta i fer del llibre una eina de comunicació entre pares i infants.

NPL és més a prop de les teories que creuen que l'afectivitat repercuteix en el pensament i que la comunicació que establiment amb els nostres infants és clau no solament per a la seva seguretat, sinó també per exercitar-los la capacitat d'escoltar, concentrar-se, expressar-se i en definitiva aprendre.

«En el proceso del aprendizaje influyen otros factores, como el interés y la concentración, la paciencia y un

estado emocional equilibrado. Existe un cociente emocional además del cociente de la inteligencia. La inteligencia es saber pensar, pero también tener ganas y decisión para hacerlo. (...) El autoestímulo del niño se forma en un ambiente sensorial estimulante que despierta su curiosidad general y la lingüística en especial si se le inculca el interés por aprender de una forma divertida y amena.»³

El pediatra els dona una petita carpeta que ha elaborat la biblioteca amb informació del projecte, una enquesta i, fins i tot, un val de descompte per comprar lectures recomanades en una llibreria local.

A l'historial del petit K ja consta que és un nadó NPL. En les visites successives i fins als tres anys, el pediatra insistirà als seus

pares (entre els consells alimentaris i les vacunes) sobre la importància de la lectura en veu alta i observarà si aquesta pràctica incideix en aspectes com la seva capacitat de concentració o l'adquisició del llenguatge.

Al llarg d'aquestes visites també els donarà punts de llibre amb consells lectors i possibles lectures per a cada franja d'edat. Moltes d'aquestes lectures, el senyor i la senyora K ja les han pogut fullejar als bucs que hi ha a la sala d'espera del CAP.

Juliol 2005:

El senyor i la senyora K, finalment, decideixen fer-se el carnet de la biblioteca municipal. A partir d'ara podran gaudir d'un seguit d'activitats i serveis que la biblioteca ha pensat per a ells:

- Recettes literàries i guies de lectura de temes com la por, la gelosia, l'adopció, la família, etc.
- Presentacions de novetats editorials per als més petits.

El Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya (COBDC), el Consell Català del Llibre per a Infants i Joves (CCLIJ), la Societat Catalana de Pediatria (SCP), l'Associació Catalana

d'Infermeria Pediàtrica (ACIP) i l'Associació Catalana de Llevadores (ACL) van signar un conveni l'estiu de l'any 2004 per promoure el projecte.

Paral·lelament i ja amb la participació de professionals del camp pediàtric i del foment a la lectura, es va treballar en el disseny del projecte, marcant unes primeres pautes d'avaluació. També es va elaborar un conjunt de materials bibliogràfics bàsics amb la finalitat de promoure la creació de vincles afectius entre adults i nadons a través de la lectura, seguint, entre d'altres, les paraules de la psicoanalista francesa Françoise Dolto: *«el bebé no tiene un conocimiento exacto del lenguaje, pero su sentido no radica en las palabras sino en la voz que las pronuncia y en el afecto que deja traslucir»*.¹

I sempre sense oblidar la pràctica del treball transversal:

- Entre professionals de diferents camps (també psicòlegs, mestres...) amb un denominador comú: la seva tasca va dirigida a afavorir el creixement integral dels més petits, per tal que puguin desenvolupar les seves capacitats com a persones dins d'una societat.
- Entre equipaments de diferents àmbits d'un mateix municipi o districte.

Neix «Nascuts per Llegir»

El treball de les entitats dona fruit i l'any 2005 el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya dota de pressupost el projecte, que es portarà a terme al llarg de tres anys (2005-2007), amb el suport institucional de la Conselleria de Salut, en els següents municipis pilot:

- Racó de pares: un espai amb documents d'interès per a l'educació i el creixement dels infants.
- Espai de petits lectors: amb llibres per a la franja de 0 a 4 anys.
- Xerrades i tallers: de cançons de falda, dels problemes del son, de com explicar contes o com seleccionar llibres per als nostres fills...
- Clubs de lectura/espais familiars: dirigits per un pedagog, un pediatra o un bibliotecari, amb l'objectiu de crear grups de pares per compartir experiències entorn dels infants i la lectura.

Setembre 2005:

El senyor i la senyora K, primer una mica escèptics però cada vegada més convençuts, s'asseuen el petit K a la falda i comencen un llarg camí cap a la lectura: «Pugen les formiguetes, puguen les formiguetes...».

I és que «(...) sempre serà la veu de

- Abrera, Amposta, Balaguer, Barcelona, Blanes, Cerdanyola del Vallès, Figueres, Mollerussa, Montmeló, Montornès, Palafrugell, Reus, Ripollet, Roses, Tàrraga, Vidreres, Vielha e Mijaran, Vila-Seca.

Aquest suport ha permès disposar d'una **Coordinació** que representi el conjunt d'entitats i vetlli pel bon desenvolupament del projecte, oferint informació, suport logístic, seguiment i pautes d'avaluació al conjunt dels municipis:

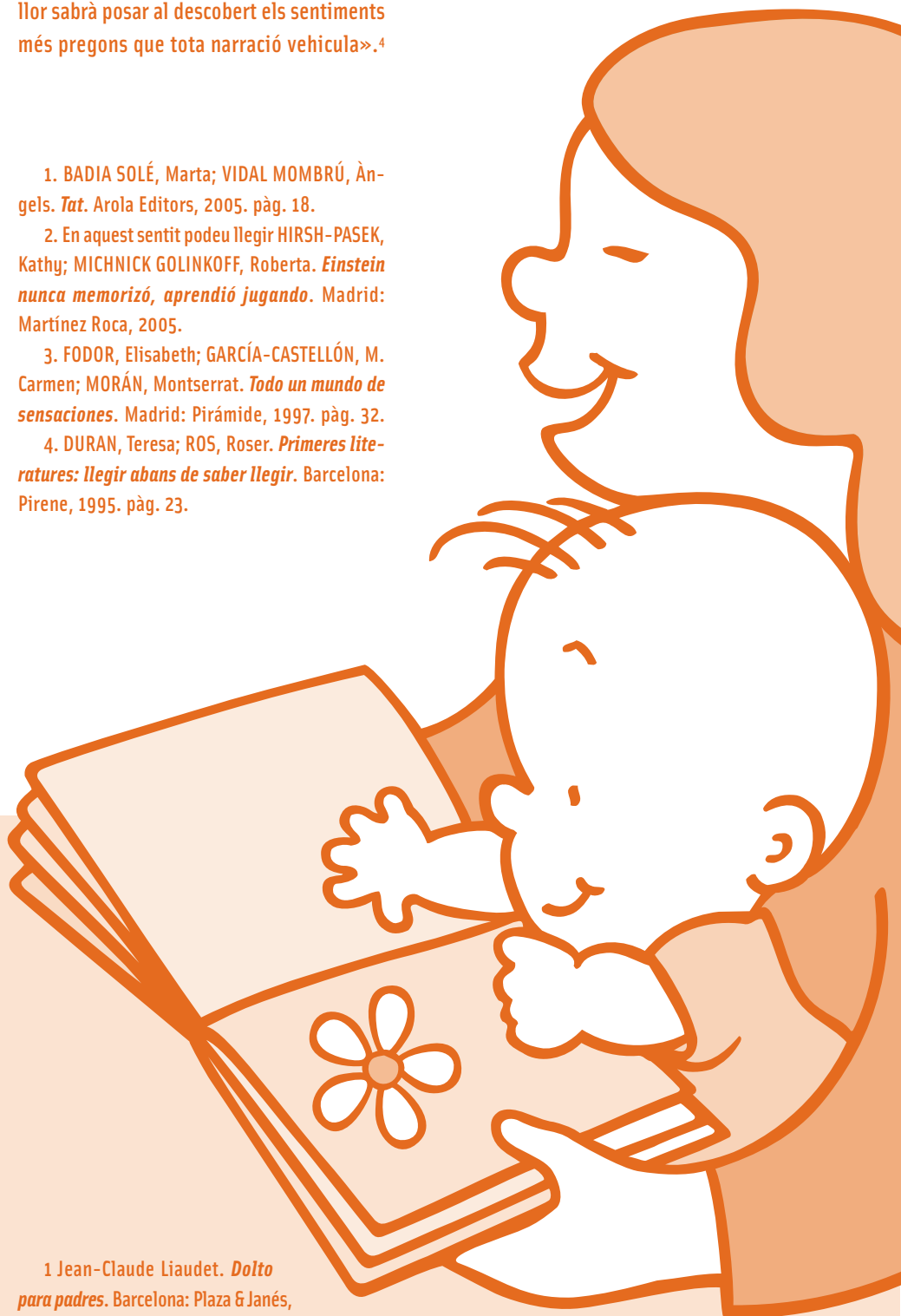
<http://www.nascutsperllegir.org>

Sabem que llegir és salut quan parlem d'aquest terme des d'una visió integradora.² Si més no, aquesta és la missió del projecte Nascuts per llegir. «*Los padres pueden ofrecer a sus hijos una "casa de palabras" que haga frente a la noche, momento de pérdida y de incertidumbre.*»

Gustavo Martín Garzo³

l'adult allò que, com una ombra sonora, millor sabrà posar al descobert els sentiments més pregons que tota narració vehicula».⁴

1. BADIA SOLÉ, Marta; VIDAL MOMBRÚ, Àngels. *Tat*. Arola Editors, 2005. pàg. 18.
2. En aquest sentit podeu llegir HIRSH-PASEK, Kathy; MICHNICK GOLINKOFF, Roberta. *Einstein nunca memorizó, aprendió jugando*. Madrid: Martínez Roca, 2005.
3. FODOR, Elisabeth; GARCÍA-CASTELLÓN, M. Carmen; MORÁN, Montserrat. *Todo un mundo de sensaciones*. Madrid: Pirámide, 1997. pàg. 32.
4. DURAN, Teresa; ROS, Roser. *Primeres literatures: Llegir abans de saber llegir*. Barcelona: Pirene, 1995. pàg. 23.

Il·lustració: Quod Disseny

1 Jean-Claude Liaudet. *Dolto para padres*. Barcelona: Plaza & Janés, 2002. pag. 46

2. Vegeu les conclusions del Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana que entenia la salut com una «manera de viure joiosa, solidària i autònoma», i la Declaració d'Otawa que parlava de salut com la «capacitat de resposta, amb un esperit d'autoresponsabilitat i autodeterminació».

3. Conferència de Gustavo Martín Garzo dins les Jornades de Biblioteques de la UNESCO, 11 de març de 2005.